

дѣте-то не може да гваче и да ѣде съ тѣхъ. Така ако ся прави ще ся прѣвари да не загнижть на около та да развалять и вторы-ты зжбы, и да ся не искривять втори-ти зжби, а това трѣбва добрѣ да ся пази, зацо-то криви-ти зжби стоять грозно на понѣкога и мжно излизать.

VIII. ЗА ВЪСПИТАНІЕ-ТО НА ЧЮВСТВА-ТА ВЪ ВРѢМЯ НА ДѢТИНСТВО-ТО.

Орждія-та за чювства-та можть да ся изострятъ и усврѣшенствовать съ упражненіе, и съ приукж. Подъ това двойно вліяніе впечатлѣнія-та ся усвоявать по-лесно и по-чисто всякога, кога-то сж умѣрены и ся посрѣщать съ чювствителность-тж на орждія-та. Така моряци-ти по-малко добывать лесниж та можть отъ много далечъ да распознавать прѣдмѣты, кои-то и най-остро-то обыкновено око не бы могло да назре, че има тамъ нѣщо. Индійцы-ты распознавать отъ много далечъ стжпкы-ты на непріятелн-ты си; така сжцо и виношійци-ти достигать да различывать, съ чюдеснж вѣрность, не само каквы сж и отъ кой строй сж меризливы-ты душы вина, нъ еще и колко годишны сж и отдѣ сж.

Чювства-та можть да ся наострятъ и истѣнчать ако ся обучявать постоянно и прилично, и сжцо така може и да имъ ся похабять и поврѣдятъ орждія-та, ако бы да ся насилвать безъ мѣрж. Прѣсилены и продлжителны усѣщанія докарвать да намалѣе чювствителность-та на орждія-та, и може и докрай да гы отжпятъ. Така зрѣніе-то ослабва или и докрай ся изгубва, кога-то чловѣкъ всякой день все ся призира съ очи-ты си въ ситны, дребни или въ много свѣтлы и лъскавы нѣща; така заглжхва и слухъ-ть на топчій-ты отъ частый грѣмежъ на топове-ты; така надебелявать и ржцѣ-тѣ на работницы та съ пипаніе не усѣщать тѣнкы нѣща.

И така орждія-та на чювства-та можть и да ся изострятъ и похабять наспротивъ както ся употрѣблявать добрѣ или злѣ; за това и трѣбува доклѣ е още малко дѣте-то, да имъ ся которкать чювства-та и да имъ ся лъсти какво-то да ся развіжть и приучать да сждятъ каквы сж на глядъ и колко сж на далечъ нѣща-та. Врѣдително е да ся вглядвать въ огънь или въ слънцето, както и да си врътятъ и кривять очи-ты. — Да си не похабываютъ обоняніе-то съ ягкы миризмы и да си не въвирать едно друго въ носа. — Да ся не дразни слухъ-